

# Studium Generale

MAGAZINE

*Zet aan  
tot denken.*

EDITIE #9  
NAJAAR 2016

**BETWETER FESTIVAL** ✕

*Nog één keer kijken  
we terug*

**MARJAN MINNESMA** ✕

*Waarom de CO<sub>2</sub>-kraan  
nu dicht moet*

**HEILIGE HUISJES** ✕

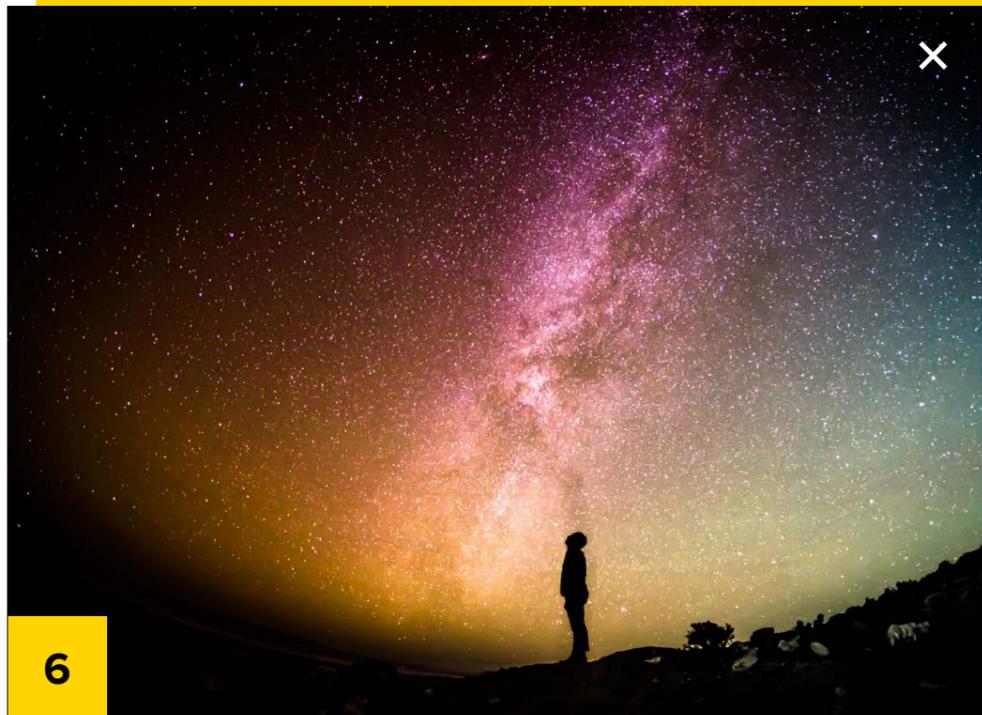
*Religie is iets dat  
je DOET*



Universiteit Utrecht

### HEILIGE HUISJES

Over het wat, hoe en waarom van religie in de wereld van nu



6

50



## Inhoud

VOORWOORD	04
IN EEN NOTENDOP	06
INTERVIEW FRANS VREEKE	12
BETWETER FESTIVAL	16
OP LOSSE SCHROEVEN	24
LIEFDE VOOR WIJSHEID	29
HERMAN PHILIPSE IN GESPREK MET...	34
IN THE LINE OF FIRE	38
2016 IN CIJFERS	42
BREAKING BETA	44
RELIGIE IN DE 21STE EEUW	50
SCIENCE CAFÉ UTRECHT	54
SNEAK PREVIEW 2017	58

IN EEN NOTENDOP  
Van dure ontdekkingen tot confronterende stadskunst:  
een terugblik op al het moois dat SG afgelopen najaar  
te bieden had



12

### WETENSCHAP IN DE ETALAGE

Frans Vreeke over de publieke belangstelling voor kennis en wetenschap



54

### 3X SCIENCE CAFÉ

Over geluk, muziek en kicks



# Voorwoord

*In bewogen tijden blijven we in beweging door te denken - en te dansen.*

**K**enners en experts komen er niet genadig vanaf de laatste tijd. Wie meent de waarheid in pacht te hebben, valt eerder hoon dan bewondering ten deel. Geen goede tijd dus voor betweters. Studium Generale trok zich daar weinig van aan en organiseerde juist voor hen een feestje. We vierden het op 30 september in TivoliVredenburg, en kijken er in dit magazine op terug.

Dansen deden we alleen tijdens het Betweterfestival, maar mooie verhalen van wetenschappers en experts waren er gelukkig ook op veel andere momenten. We onderzochten bijvoorbeeld de vele verschijningsvormen en oorzaken van wijdverbreide maatschappelijke onvrede over de zorg, de rechtspraak, de arbeidsmarkt en de journalistiek.

Juist explosieve discussies vragen om genuanceerde analyses, en herkenbare thema's om verrassende perspectieven. Dus vroegen we een filosoof om opiniemakers te ondervragen, ging een avond over zwaartekrachtgolven ook

over geldstromen en zetten we een socioloog, psycholoog, bioloog en filosoof met elkaar aan tafel om het geheim van geluk te ontrafelen.

Maar er was veel meer, te veel om overal bij te zijn geweest. Gelukkig kun je bijna alles terugkijken, –luisteren en –lezen op [www.sg.uu.nl](http://www.sg.uu.nl). En we maakten dit magazine. Zodat je je kunt laten inspireren en verleiden door onderzoekende geesten. Want juist in bewogen tijden blijven we in beweging door te denken - en te dansen!

Fijne feestdagen en tot volgend jaar.  
Namens het team van Studium Generale,



**MAUD RADSTAKE**  
directeur



# In een notendop

Short reads



## Wetenschappelijke luxe



Lezing gemist? Geen paniek! Hier spijker je vliegensvlug je kennis bij over al het moois dat afgelopen najaar op het programma stond. Van dure ontdekkingen tot confronterende stadskunst.

X

In februari ontdekten wetenschappers de zwaartekrachtgolven die Einstein al voorspelde. Een schitterende ontdekking, maar de kosten lopen in de miljarden. Was dat het waard? Volgens natuurkundige prof. dr. **Jo van den Brand** (UvA) is het belang niet te overschatten. Hij spreekt van een revolutie in de natuurkunde. Filosoof

dr. **Daan Wegener** (UU) zet hier vraagtekens bij. Er is namelijk geen sprake van een ontdekking die de natuurkunde uit een crisis helpt, wat volgens de invloedrijke Thomas Kuhn een voorwaarde is. Maar ook Wegener erkent dat er sprake is van vooruitgang. Revolutie of vooruitgang, socioloog dr. **Kornelia Konrad** (UT) ziet een 'hype-cycle' ontstaan rondom

de zwaartekrachtgolven. De mogelijkheden lijken eindeloos, grote beloften worden gedaan. Is dit onschuldig enthousiasme of politieke strategie om financiering te legitimeren? Volgens wetenschapsjournalist [Marcel Hulspas](#) is het het laatste: “De geldstromen worden gestuurd door wetenschappers die weten waar de centen te vinden zijn. De bètajongens hebben dat goed voor elkaar.” Ondertussen is de lobby voor een nieuwe, peperdure telescoop op volle

gang. De beloftes zijn prachtig, maar praktisch nut is er niet direct van te verwachten. Konrad beschouwt dit soort projecten daarom als luxe. Geld dat naar kosmologisch onderzoek gaat, kan niet naar klimaatonderzoek. We moeten ons dus afvragen: kunnen we ons deze luxe veroorloven?

Kijk de opname [hier](#) terug.

“de mogelijkheid om vrij van onredelijke beperkingen een eigen identiteit te ontwikkelen”. In een systeem waarin je voortdurend wordt gemeten, beoordeeld en getraind om maar zo hoog mogelijke scores te halen, is die vrijheid onmogelijk te waarborgen. Al lerende je identiteit ontwikkelen, met vallen en opstaan, is er niet meer bij. “De menselijke maat verdwijnt,” aldus Hildebrandt. Hoe krijgen we onze autonomie terug? Big

Data en algoritmes zijn veelal onzichtbare processen, waarbij niet duidelijk is welke data door wie en voor welke doeleinden worden gebruikt. Dat moet veranderen, stelt Hildebrandt. De leerdoelen van elektronische onderwijsomgevingen moeten helder zijn en leerling, ouder en docent moeten inzicht krijgen in de manier waarop data worden gebruikt en gecombineerd. De systemen leren ons kennen, maar wij moeten hen ook leren kennen.

Kijk de Privacyrede [hier](#) terug.

## Leren 2.0 Big data in het klaslokaal



Niet alleen de onderwijzer houdt scholieren en studenten in de gaten. Er komen steeds meer volgsystemen die gedrag en prestaties van jongs af aan in kaart brengen, beoordelen en sturen. Volgens datajurist prof. dr. [Mireille Hildebrandt](#) (RUN en Vrije Universiteit Brussel) moeten we de gevolgen van dit soort systemen voor de privacy van leerlingen niet onderschatten. Ze hanteert een brede definitie van privacy als



## Confronterende kunst



“Een euro, een euro alstublieft.” Het is geen zwerver, maar een radio die vraagt om geld. Het werk van kunstenaar Dries Verhoeven is confronterend, ergens voel je: hier klopt iets niet. En dat is precies de bedoeling, vertelt theaterwetenschapper dr. [Sigrid Merx](#) (UU) tijdens het Culturele Zondagen College. Merx bestudeert het werk van Dries Verhoeven. Ze is geïntrigeerd door de wijze waarop de kunstenaar ongemak in de stad blootlegt. De stad van vandaag

de dag moet vooral comfortabel en mooi zijn. Je moet je er makkelijk in kunnen bewegen zonder gehinderd te worden. Alles wat niet voldoet aan dit plaatje wordt weggemasseerd. Zo worden bankjes worden zo gemaakt dat er geen zwerver op slapen kan. Blijkbaar willen we niet geconfronteerd worden met bedelende zwervers. Maar geven we wel geld aan een onpersoonlijk object, zoals een radio? Merx: “Waar we tegenwoordig vooral gehaast en zonder elkaar te zien door de

stad bewegen, wil Verhoeven ons laten stilstaan en aanzetten tot discussie over wezenlijke onderwerpen.” Dat mag best een beetje ongemakkelijk zijn. Merx: “Het kantelt je blik. Kunst in de stad is bij uitstek geschikt om je een nieuw gezichtspunt te geven.”

Kijk de lezing [hier](#) terug, of het korte [video-interview](#) met Merx.



## De mythe van sociaal ondernemerschap



Sociaal ondernemerschap is *hot business*. Van Tony Chocolonely tot start-ups die werken met oma's uit de buurt. Voor veel Nederlanders is het een droomplaatje: geld verdienen en tegelijkertijd de wereld verbeteren. Is het echt mogelijk om zo grote sociale impact te hebben? Volgens econoom prof. dr. [Erik Stam](#) (UU) valt de impact van Nederlandse sociale ondernemingen in de praktijk vies tegen. Hij noemt het de ‘Nederlandse ondernemerschap paradox’. In theorie kent Nederland een gunstig klimaat voor sociaal ondernemerschap. Nederlanders zijn niet bang om een eigen bedrijf te beginnen, transacties komen makkelijk tot stand doordat we veel vertrouwen hebben in onze medemens, en we zijn relatief hoog opgeleid. Het probleem is dat Nederlandse zzp'ers weinig impact genereren.

De idealen zijn er, maar in praktijk zijn de ondernemingen vooral bezig zelf brood op de plank te brengen, om het hoofd boven water te houden. Grootschalige vernieuwingen blijven daardoor vooralsnog uit. Wat te doen? Een klein begin om de impact van sociale ondernemingen te vergroten is door hen meer grote opdrachten te geven vanuit de overheid, stelt Stam. Zo zorgen we dat de impact niet stopt bij de eigen voordeur en maatschappelijk ondernemen echt ‘win-win’ wordt.

Kijk de lezing [hier](#) terug.

# Wetenschap in de etalage

*In gesprek met Frans Vreeke, directeur van TivoliVredenburg.*

Science Café

Betweter Festival

TivoliVredenburg

**W**ie Frans Vreeke ontspannen in zijn kantoor ziet zitten, zou bijna vergeten dat hij directeur is van het grootste concertgebouw van Nederland. In de vijf zalen vinden dagelijks meerdere concerten tegelijk plaats, van klassiek tot pop. Mensen van allerlei leeftijden en achtergronden ontmoeten elkaar in de vele gangen van het imposante gebouw. Hoewel muziek de kern van de programmering vormt, hoort daar sinds een jaar ook kennis en wetenschap bij. “Dat idee was er al vanaf het begin,” vertelt Vreeke, “alleen kwam het er niet meteen van.”

“Het waren wilde tijden. We hadden het veel te druk met aanloopproblemen en kinderziektes om aan andere programmering te denken. Maar dát we met de universiteit moesten samenwerken, stond voor mij vast. De universiteit is een belangrijke factor in de stad. Wij waren dat toen nog niet, maar hadden wel de potentie.”

**Bomvolle Science Cafés en het uitverkochte Betweter Festival. Studium Generale werkt nauw samen met TivoliVredenburg om meer mensen te laten zien wat wetenschap de wereld te bieden heeft. Met groot succes. Voor Frans Vreeke, sinds 2014 directeur van het vernieuwde muziekpaleis komt dat niet als een verrassing. “TivoliVredenburg is gewoon sexy voor studenten.”**

“Zo’n festival is een geweldige manier om de universiteit in de etalage te zetten.

— En waar kan dat beter dan in Tivoli?”

Nadat de wind een beetje was gaan liggen, had Vreeke een gesprek met Studium Generale. Daar ontstond het idee om de Science Cafés, die voorheen in het Universiteitsmuseum georganiseerd werden, op de Rabostage in Het Gegeven Paard te programmeren, het café van het muziekpaleis.

“Ik zal het nooit vergeten. We hielden rekening met ongeveer honderdvijftig bezoekers, maar bij het eerste Science Café, over humor, waren het er meteen vijfhonderd of zeshonderd. Iedereen keek er met open ogen naar. Was het een eenmalige eruptie? Dat bleek niet het geval, de bezoekersaantallen zijn *steady*. Fenomenaal.”

**“De bezoekersaantallen zijn *steady*. Fenomenaal.”**

Het succes valt volgens Vreeke gemakkelijk te verklaren. Het open gebouw heeft een aanzuigende werking: mensen kijken zo naar binnen. Bovendien zorgt de cafésetting voor vrijblijvendheid. De drempel is lager om te komen, maar ook om eventueel weg te gaan. “Toch is dat tot nu toe niet gebeurd. Het publiek is, net als ik trouwens, altijd geboeid.”

In de afgelopen tien à vijftien jaar is het aantal kennisevenementen flink toegenomen, constateert Vreeke. In Amsterdam zag hij voor het eerst dat mensen best bereid zijn om voor kennis te betalen. Zo verkocht De Wereld Draait Door zo’n tweeduizend kaarten voor hun festival in de Gashouder. Utrecht liep daarin nog wat achter, vond hij. Het succes van het eerste Betweter Festival op 30 september dit jaar, laat zien dat er ook in Utrecht een markt voor is. Met tweeduizend bezoekers was het helemaal uitverkocht.

De meerwaarde van het Betweter Festival voor Tivoli is duidelijk. “We geven de mensen een geweldige mix van colleges, comedy en muziek, en dragen zo als concertgebouw bij aan de maatschappij.” Maar ook voor de universiteit ziet Vreeke kansen. “Zo’n festival is een geweldige manier om de universiteit in de etalage te zetten. En waar kan dat beter dan in Tivoli?”

Hij ziet de toekomst van de samenwerking met de universiteit zonnig in. Ideeën genoeg. “Het Betweter Festival kan over een paar jaar toe naar twee of drie dagen, misschien wel met een voorjaars- en najaarseditie, of aparte festivals voor de bèta- en alfawetenschappen.”

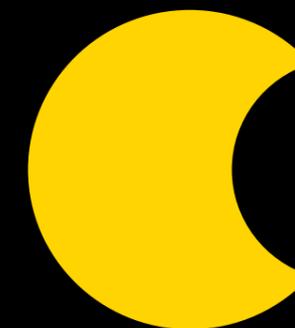


Science Café — Foto: Koen Peters

Momenteel zit Vreeke middenin de selectieprocedure van een vaste programmeur kennis en debat, om zo aan de toegenomen vraag naar kennisevenementen te voldoen. Hij of zij zal zelf programma’s organiseren, maar ook de samenwerkingen met andere partijen faciliteren. Die samenwerkingen, zoals met Studium Generale, zijn volgens Vreeke essentieel. “Als we het allemaal zelf moeten doen, zal het duurder en niet half zo sterk worden.”

## KOMEND SEIZOEN IN TIVOLI

Ook komend seizoen zal Studium Generale weer volop in TivoliVredenburg programmeren. Naast de bekende Science Cafés starten we ook met een nieuwe Engelstalige serie, **Pop Culture Matters**, over de rol van popcultuur in de huidige samenleving. Check [sg.uu.nl](http://sg.uu.nl) voor de laatste programma-updates.



## BETWETER FESTIVAL

*30 september was het zover. Tijdens de eerste editie van het Betweter Festival was TivoliVredenburg voor even de allerleukste universiteit van Nederland. Met Janne Schra, Jan Jaap van der Wal en Remy van Kesteren, maar vooral: héél veel Utrechtse wetenschap. Hier geniet je nog even na.*

FOTOSERIE







Veel mensen hebben het gevoel dat de samenleving zoals ze die kennen, op losse schroeven staat. De verzorgingsstaat heeft plaatsgemaakt voor de participatiemaatschappij: mensen worden gemaand tot flexibiliteit terwijl zekerheden wegvallen. Lange tijd was het idee dat technologie, globalisering en de markt meer welvaart zouden brengen. Maar geldt dat wel voor iedereen?

# Op losse schroeven

*In de serie 'Op losse schroeven' stelden tien experts hun diagnose van de onvrede en onrust in de huidige maatschappij.*

Long read

Maatschappij

Volgens socioloog dr. [Eefje Steenvoorden](#) (EUR) zorgen sociaaleconomische onzekerheid, een gemis aan gemeenschapszin, en het ontbreken van een duidelijke visie vanuit de politiek, voor een gevoel van onbehagen in de samenleving. Vooral mensen met een lage opleiding, een laag inkomen en mensen op het platteland blijken pessimistisch over de maatschappij. Dat is niet gek, want zij zijn degenen die de meeste klappen moeten opvangen. Zo blijkt dat hoogopgeleiden vaak een vaste baan hebben, terwijl 44% van de laagopgeleiden een flexcontract heeft. Volgens arbeids- en organisatiepsycholoog dr. [Charissa Freese](#) (TiU) hebben flexwerkers minder toegang tot opleidingen, minder uitdagend werk en minder mogelijkheden om zich te ontwikkelen. Daarbij krijgen flexwerkers minder betaald voor hetzelfde werk, worden ze vaak uitgesloten van formele inspraak en hebben ze minder toegang tot sociale voorzieningen.

## GROEIENDE ONGELIJKHEID

“Onzekerheid is scheef verdeeld,” bevestigt bijzonder hoogleraar Actief Burgerschap prof. dr. [Monique Kremer](#) (UvA). De ongelijkheid groeit en de lagere- en middenklasse voelt zich onbegrepen en niet gehoord. Steenvoorden: “Populistische partijen spelen in op dit gevoel van onbehagen terwijl het de traditionele partijen ontbreekt aan een duidelijk verhaal.”

Beleidsmakers reageren op het maatschappelijke onbehagen met mooie woorden als ‘eigen verantwoordelijkheid’ en ‘participatie’. Maar mensen staan niet altijd te springen om te participeren. Politicoloog dr. [Harmen Binnema](#) (UU) begrijpt dat wel: “Niet iedereen heeft evenveel talent, tijd en middelen om te kunnen participeren.” Standaarddiensten van de overheid nemen af, en worden vervangen door subsidies, die lang niet terecht komen bij alle mensen die er recht op hebben.

### “Onzekerheid is scheef verdeeld.”

Prof. dr. Monique Kremer

Wat moet er gebeuren om de groeiende economische ongelijkheid tegen te gaan? Als het aan financieel geograaf prof. dr. [Ewald Engelen](#) (UvA) ligt, gaat het hele systeem vandaag nog op de schop om de ‘financialisering’ tegen te gaan. Engelen: “We hebben de hele samenleving ondergeschikt gemaakt aan de logica en belangen van banken en financiële markten. In plaats van dat die dienstbaar zijn aan de samenleving, is het andersom.” Hij heeft zijn wensenlijstje al klaar: het leenstelsel voor studenten moet worden teruggedraaid, de macht van zorgverzekeraars

moet worden ingeperkt, er moet een einde komen aan de hypotheekrenteaftrek, we moeten de flexibilisering van de arbeidsmarkt tegengaan én investeren in goede sociale huurwoningen.

## SLUIMEREND WANTROUWEN

In tijden van onrust klinkt vaak de roep om autoriteit. Tegelijkertijd heeft de mondige burger weinig vertrouwen in de politiek, vertelt politicoloog prof. dr. [Maarten Hajer](#) (UU). Willen politici het vertrouwen van de burger terugwinnen, dan moeten ze luisteren en in gesprek gaan. Hajer neemt de protesten tegen asielzoekerscentra als voorbeeld. “De agressie van burgers tijdens die bijeenkomsten kwam deels door de manier waarop er werd gecommuniceerd. Je moet beginnen met mensen serieus te nemen. Mensen zijn allergisch voor arrogantie.”

Volgens sociaalpsycholoog prof. dr. [Kees van den Bos](#) (UU) is het wantrouwen in instituties groter dan gedacht. De wetenschap ziet sluimerend wantrouwen over het hoofd, stelt Bos, doordat mensen vaak sociaal wenselijke antwoorden geven tegenover onderzoekers van de universiteit. Hij deed onderzoek naar vertrouwen in de rechtspraak. Wanneer interviewers qua achtergrond meer op hen lijken, geven de ondervraagden eerder aan weinig vertrouwen te hebben in Nederlandse rechters. Dat gaat ook op voor de politiek. In september voorspelde Bos al dat Trump meer stemmen zou behalen dan de peilingen aangaven. Mensen hebben alleen vertrouwen in instituties als ze zich gerepresenteerd en erkend voelen.

## ‘FACT FREE POLITICS’

De driehoek tussen publiek, politiek en journalistiek kenmerkt zich door wantrouwen, cynisme en onverschilligheid, stelt politiek filosoof dr. [Remko van Broekhoven](#) (HU). De media presenteren de politiek als een *dirty game*, terwijl politici omgekeerd de media betichten van sensatiezucht en het verdraaien van de feiten. In de strijd om de kijkcijfers blijken de media ook niet altijd even kritisch. [Xandra Schutte](#), hoofdredacteur van *De Groene Amsterdammer*, vertelt hoe door de ontzuiling de vanzelfsprekende achterban van media wegviel en er een race om de kijkcijfers/lezers ontstond, die sensationele berichtgeving in de hand werkt en ten koste gaat van langzame (dure) onderzoeksjournalistiek. Daarnaast zorgt de opkomst van *social media* ervoor dat (*fake*) nieuws zich razendsnel verspreid. Het is niet zo dat er geen goede journalistiek meer bestaat, maar wel dat die steeds minder invloed heeft. Van Broekhoven: “Businessmodellen bedreigen de democratie. Als mijn studenten goede journalisten worden, moeten ze misschien ook wel bijdragen aan een revolutie van de instituties.”

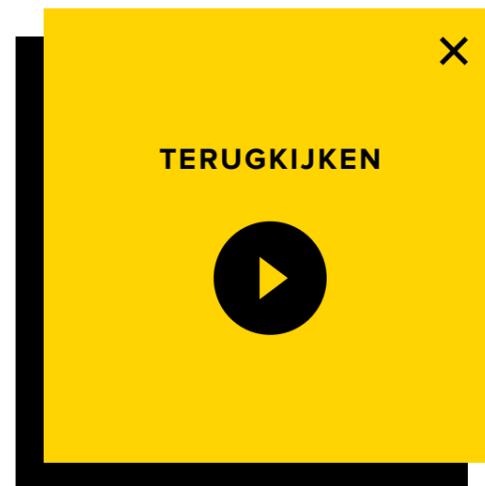
### “Je moet beginnen met mensen serieus te nemen. Mensen zijn allergisch voor arrogantie.”

Prof. dr. Maarten Hajer

## NEDERLAND IS GEVAARLIJK VEILIG

Ook in de zorg moet het roer om. Hoogleraar Zorginnovatie in de GGZ prof. dr. [Philippe Delespaul](#) (UM) verwacht niet dat onderzoek naar biologische oorzaken van psychiatrische aandoeningen zal leiden tot betere zorg. Delespaul: “We hebben de afgelopen jaren zoveel met toverinstrumenten gewerkt aan ‘de maakbare mens’, dat we geen oog hadden voor de maatschappelijke dimensie.” Zijn eigen onderzoek richt zich op interacties tussen het individu en omgevingsfactoren. Delespaul: “Je kan mensen met een depressie wel blijven behandelen, maar als je niet in staat bent ze perspectief te bieden (op zinvol werk bijvoorbeeld) werkt het niet.” Als we mensen meer mogelijkheden willen geven te participeren, dan moeten we ook het risico durven lopen dat er een keer iets misgaat. Delespaul: “Het huidige beleid is er meer op gericht de samenleving te beschermen dan om zieke mensen beter te maken.”

Het verhaal van bestuurskundige prof. dr. [Ira Helsloot](#) (RU) sluit daarbij aan. Hij stelt dat er sinds de jaren '80 sprake is van een sterke voorzorgcultuur. De overheid wil elk potentieel risico in de kiem smoren. We verspillen veel geld aan onzinnige veiligheidsmaatregelen, stelt hij. Publieke verontwaardiging na incidenten leidt tot zware maatregelen, die soms juist voor meer onveiligheid zorgen. Zo verdubbelde het aantal uithuisplaatsingen in de jeugdzorg na de zaak Savannah. Dat terwijl statistieken laten zien dat jongeren die vóór uithuisplaatsing nog niet in aanraking zijn geweest met criminaliteit of drugs, dat na uithuisplaatsing veel sneller zijn. De samenleving wordt volgens Helsloot dus veiliger als we wat meer risico zouden durven lopen. Om weer vaste grond onder de voeten te krijgen, moeten we in ieder geval zorgen dat de ongelijkheid in de samenleving niet nog groter wordt. Daar zijn alle sprekers het over eens.

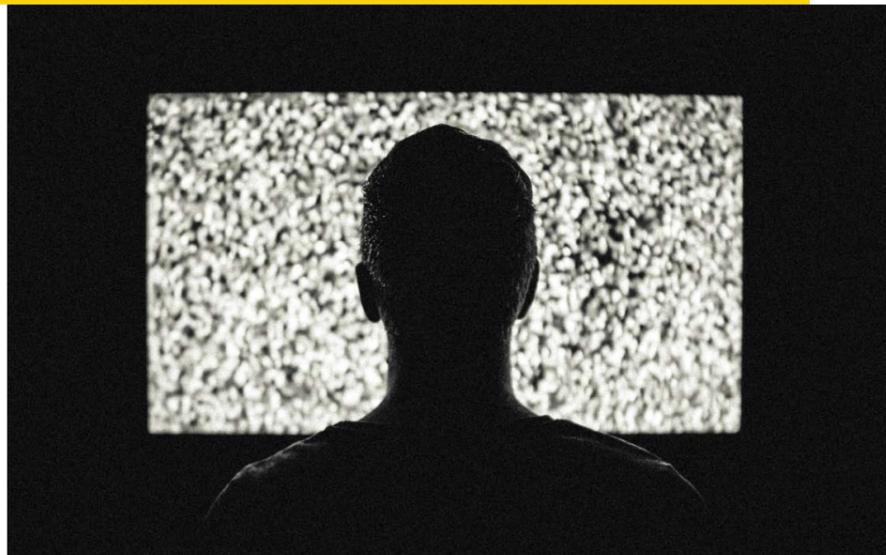


# Liefde voor wijsheid



In het **Filosofisch Café** leerden vier filosofen ons de wereld beter te begrijpen. Van migratie en waarheid tot sport en porno.

## “Pleur op”



Premier Rutte wond er geen doekjes om bij het tv-programma Zomergasten. Turkse Nederlanders die bij een pro-Erdogan demonstratie een NOS-verslaggever lastigvielen, zijn niet langer welkom in Nederland. Volgens politiek filosoof dr. [Tamar de Waal](#) (UvA) zijn Ruttés woorden exemplarisch voor ons huidige idee van integratie. Het laat zien dat integratie een individueel kenmerk is geworden. “Hij is geïntegreerd, hij niet.” Maar

gaat het er niet juist om dat de samenleving *als geheel* is geïntegreerd? Bovendien gelden er voor allochtonen andere standaarden. Een allochtone winkeldief is niet goed geïntegreerd, terwijl een autochtone winkeldief dat stempel niet krijgt. Ten slotte zegt Rutte met zijn “pleur op” impliciet: jullie zijn niet langer mijn verantwoordelijkheid. Maar, zo stelt De Waal: “Uitsluiting kan je niet bestrijden met uitsluiting.” Ze pleit voor minder nadruk

op culturele identiteit in het integratieproces. Immigranten hoeven geen hagelslag op hun brood te doen om Nederlands te leren zijn. Wel moeten nieuwkomers door de taal en regels van dit land te leren, zo snel mogelijk betrokken worden bij de samenleving. Want daar gaat het om bij integratie.

Luister de opname [hier](#) terug.

## Harde waarheid: een gevoelskwestie



Geen één wetenschappelijke discipline is zo succesvol als de wiskunde, stelt logicus en wiskundige dr. [Rosalie Iemhoff](#) (UU). Oude inzichten worden niet vervangen door nieuwe, maar vormen daar de basis van. Zo is de stelling van Pythagoras nog steeds verplichte lesstof en was het getal pi al tweeduizend jaar geleden in India, China en Europa in gebruik. ‘Nieuwe’ theorieën zoals de relativiteitstheorie en de kwantummechanica maken gebruik van wiskunde die veel eerder ontwikkeld is. Dat betekent overigens niet dat

de wiskunde onbetwistbare waarheden oplevert. Ze is namelijk gestoeld op een aantal fundamentele aannames waarvoor geen bewijzen, argumenten of verklaringen bestaan. Bijvoorbeeld dat we twee punten kunnen verbinden door een rechte lijn. Axioma’s accepteren als waarheid is volgens Iemhoff iets intuïtiefs. Je hebt ze bovendien nodig om het spel van de wiskunde te kunnen spelen. Het bestaan van het getal 2 is ook zo’n gevoelsmatige kwestie: je kan het niet voelen of zien. Toch zullen wiskundigen zich niet snel afvragen of 2 wel bestaat. Die vraag is voor de filosoof

misschien interessant, maar voor de wiskundige verandert het antwoord daarop niets.

Luister [hier](#) de opname terug.

## Sport: niet zomaar een spelletje



Elk weekend gaan miljoenen mensen het veld of de baan op. Tijdens de Olympische spelen, de Tour de France of het WK voetbal zitten we massaal voor de buis. Maar sport kent ook donkere kanten: de rol van commercie is groot en er is sprake van corruptie en dopinggebruik. Toch zullen weinig mensen sport afschrijven. Hoe kunnen we die paradox begrijpen? Filosoof dr. [Jan Vorstenbosch](#) (UU) stelt dat binnen de arena van de sport andere regels gelden dan daarbuiten. Een sliding maken als je in de rij staat voor een brood is bijvoorbeeld niet gebruikelijk. Een spelsituatie is dus een heilig,

zinloos domein waar we onszelf voor even in kunnen verliezen. Het schept een mogelijkheid voor de mens zich te onttrekken aan een door arbeid, efficiëntie en techniek gedomineerde samenleving. Het geeft betekenis aan onze levens. Sport kan deelnemers een gevoel van eer bezorgen of boven zich uit laten stijgen. Iets wat buiten de sport volgens Vorstenbosch niet makkelijk is. Door naar sport te kijken, zien we wat mensen belangrijk vinden: discipline, kracht en zelfbeheersing worden ook buiten de arena gewaardeerd.

Lees [hier](#) meer.

## Porno als propaganda



Bijna iedereen heeft toegang tot een enorme digitale database aan porno. Is deze overvloed schadelijk? Filosoof prof. dr. Catharina Dutilh Novaes (RUG) bespreekt verschillende filosofische benaderingen. De traditionele opvatting over porno is dat het obscene en dus slecht is. Ook feminist en jurist [Catharine MacKinnon](#) heeft geen goed woord over voor het genre. Zij definieert porno als de grafische en expliciete onderdrukking van

vrouwen in beelden of woorden. Rechtsfilosoof Ronald Dworkin vindt echter dat porno valt onder de vrijheid van meningsuiting en daarom beschermd moet worden. Maar wat als de vrouwen in de films geen recht van spreken hebben en elk 'nee' eigenlijk altijd 'ja' betekent? Zulke porno is immoreel, maar dat betekent niet per definitie dat de kijkers dat ook zijn. De invloed van porno op het gedrag van haar kijkers is slecht onderzocht. Gelukkig is er ook een andere kant van

het verhaal. Volgens Dutilh Novaes kan feministische porno ingezet worden als propaganda om egalitaire waarden te bevorderen, vrouwelijke seksualiteit realistischer af te beelden en acteurs betere arbeidsomstandigheden te bieden. Andere porno dus, om zo de perverse prikkels van de *mainstream* porno-industrie te bestrijden. Want één ding is zeker: *sex sells*.

Lees [hier](#) meer.



Heikele kwesties polariseren het publieke debat. Minderheden voelen zich buitengesloten, duurzaam beleid komt nauwelijks van de grond, en ondertussen spelen de onderbuikgevoelens van kiezers een steeds grotere rol in de politiek. Hoe komen we verder? Universiteitshoogleraar prof. dr. Herman Philipse ging in gesprek met vooraanstaande opiniemakers.



# Herman Philipse in gesprek met...



Short reads

Maatschappij

## ZIHNI ÖZDIL



### *De bedoeling was goed*



**N**a drie decennia multiculti-beleids er in Nederland nog steeds een grote scheiding tussen diverse bevolkingsgroepen. Hoe is dat zo gekomen en wat kunnen we er aan doen? Volgens historicus **Zihni Özdil** heeft de overheid vanaf de jaren '70 segregatie in de hand gewerkt door immigranten een eigen zuil te geven. Hierdoor bleven ze meer verbonden met hun moederland dan met hun nieuwe 'thuis'. Het idee achter dit beleid was dat we de ander moeten tolereren, maar juist tolerantie werkt ongelijkheid in de hand, volgens

Özdil: "Je gedooft de ander, maar eigenlijk hoort diegene er niet echt bij." Die uitsluiting werkt ook door in onze taal. Het woord 'allochtoon' is volgens Özdil een Nederlandse manier om het over kleur te hebben, zonder het over kleur te hebben. De onderliggende boodschap is: 'echte' Nederlanders zijn wit. Hoe kunnen we integratie dan wel bevorderen? Özdil stelt drie maatregelen voor. Ten eerste moet het geschiedenisonderwijs worden veranderd, zodat mensen al op jonge leeftijd leren over structurele vormen van uitsluiting. Ten tweede zou de overheid moeten stoppen met het betrekken van Turkse (religieuze) organisaties bij de integratie van Turkse Nederlanders. En tot slot pleit hij voor een overheidsprogramma waarin mensen van verschillende etnische achtergronden worden gestimuleerd meer met elkaar te mengen.

De opname kijk je [hier](#) terug.

## MARJAN MINNESMA

### ▶ *De urgentie van een klimaatneutrale toekomst*



**K**limaatverandering: zeker voor ons Nederlanders lijkt het op dit moment een ver-van-je-bed-show. Toch zal de snelle opwarming van de aarde ons uiteindelijk allemaal raken. Met haar stichting Urgenda probeert directeur Marjan Minnesma die urgentie voelbaar te maken én met oplossingen te komen voor een klimaatneutrale toekomst. Het is volgens haar belangrijk om juist nu in actie te komen om de CO2-uitstoot te verminderen. Die vergelijkt ze met het vollopen van een badkuip, waarvan je de stop er niet zomaar uit kan

trekken: van alle CO2 die we nu uitstoten hebben we nog jaren last. De enige optie is dus om de kraan dicht te draaien. Als we dat niet doen zal de gemiddelde temperatuur op aarde de komende decennia 4 tot 6 graden stijgen en zal vanwege wereldwijde droogte een vluchtelingenstroom ontstaan van honderden miljoenen mensen. Maar alleen zeggen hoe verschrikkelijk het allemaal is, is volgens Minnesma onvoldoende. De samenleving als geheel moet en kan een radicale omslag maken om de uitstoot naar beneden te brengen op drie niveaus: individuen moeten minder vaak het vliegtuig pakken; bedrijven moeten klimaatneutraal gaan produceren; en de overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen en het milieu niet meer wegmoffelen bij de staatssecretaris van infrastructuur.

Kijk [hier](#) de opname terug.

## FEMKE HALSEMA

### ▶ *Democratie is er voor iedereen*



**H**et populisme is bezig met een flinke opmars. De populariteit van Trump, Le Pen en Wilders zijn de bekendste voorbeelden. Bedreigt populisme de democratie? Hoewel oud-politica Femke Halsema niet vies is van de harde stijl die populisten naar de politiek brengen, zet zij wel vraagtekens bij hun democratieopvatting. Populisten als Wilders en Trump pretenderen namens ‘het volk’ te spreken, maar bedoelen daar eigenlijk alleen ‘de boze witte man’ mee. Als Wilders zegt: “Wij geven Nederland terug aan de Nederlanders,” dan

heeft hij het in ieder geval niet over Turkse of Marokkaanse Nederlanders. Maar in een liberale democratische rechtsstaat, vindt Halsema, hebben politici de plicht om minderheden te beschermen. Als mogelijke oorzaken voor het populisme noemt ze de groeiende economische ongelijkheid, maar ook het wegvallen van het vooruitgangsgeloof: de kans is groot dat kinderen het slechter zullen krijgen dan hun ouders. Er valt volgens haar een grote slag te maken in het onderwijs. We moeten kinderen leren om de maatschappij en de mensen die daarin leven te begrijpen. Daarnaast is Halsema van mening dat mensen in een geprivilegieerde positie optimistisch moeten zijn. In tijden van frictie en somberte is het zaak om nieuwsgierig te zijn en een tegencultuur te creëren.

De opname terugkijken? Dat kan [hier](#).

# In the line of fire

Although they might seem irreconcilable, freedom and violence go hand in hand. Violence is oppressive, but in the battle for freedom you cannot stand on the sidelines or shirk from a fight. Through the documentaries in this series of **Movie & Science** we examined the various ways people stand up for their freedom.

Short reads



## Violence in Cartel Land



In the past few decades, drug violence has spread from the inlands of Mexico to the US-Mexico border. While both the Mexican and US government fail to protect their citizens, vigilante groups take the law into their own hands to fight cartel activity. The thrilling documentary *Cartel Land* follows the 'Grupo Autodefensa', a paramilitary group that manages

to gain support among local villagers. Cultural anthropologist dr. [Martijn Oosterbaan](#) (UU) explains how the 'Grupo' uses rituals and symbols to establish authority and legitimacy for itself. But the local support quickly dissolves when the group starts abusing its power and turns to torture, murder and corruption. Despite these criminal activities, the group

eventually gets incorporated as part of the government forces, enabling them to carry on their criminal practices under a legal guise. In this perpetual cycle

of violence, the documentary illustrates, there is no clear line between good and evil.

Read the entire blog [here](#).

## The camera is sometimes mightier than the sword



**F**rame by Frame follows four Afghan photojournalists as they navigate through the emerging but dangerous post-Taliban media landscape. It gives us a remarkable view of everyday life in Kabul: people walking their dog, a married



couple bickering. A view that is radically different from the way Western media usually portray Afghanistan: as a war-ridden country paralyzed by the ongoing threat of Islamist violence. The journalists believe that images hold the potential to make a change. But there is always risk of overkill. Photos thought to be game-changers, such as the one of the Syrian boy lying face-down on a beach near the Turkish resort of Bodrum, are easily forgotten. This does not mean that taking images can never be influential, says media scholar dr. [Domitilla Olivieri](#) (UU). The fact that all over the world photojournalists are jailed, shows that documenting important events can indeed threaten, and perhaps change the status quo.

Read the entire blog [here](#).

## How to put a dictator behind bars



**T**he riveting Netflix-documentary *The E-team* gives us an expert look at human rights work and shows that not all heroes wear capes. When troops and journalists have long left war-torn countries, such as Syria and Libya, investigators from Human Rights Watch and local NGO's keep collecting evidence of the crimes committed. Evidence comes in

the form of victim statements, shrapnel shells, photographs of bloody torture chambers and notes from executioners. This dangerous job is of vital importance. Human rights lawyer dr. [Brienne McGonigle Leyh](#) (UU) explains that only because of meticulous documentation, war criminals, such as Slobodan Milošević, have been and will be convicted. To help build cases in

the future, open source tools and field guides have been developed to standardise and professionalise documentation work. So that hopefully in 20 or 30 years' time, Assad and his followers will see their day in court and justice is served.

Read the entire blog [here](#).

# 2016 in cijfers



14.945

## ZAALBEZOEKERS



52%

Percentage student



64

## SPREKERS



30

Vrouw

34

Man

47

UU-ers



147.248

## WEBSITE BEZOEKEN

91.195

Unieke bezoekers



8.470

ABONNEES BLOG NIEUWSBRIEF



8.248

ABONNEES ALGEMENE NIEUWSBRIEF



6.681

ONTVANGERS PROGRAMMABROCHURE



3.386

VOLGERS OP TWITTER

In 2016 hebben we 40 korte video's op Facebook geplaatst.  
 Meer dan 3sec bekeken = 33.579x  
 Langer dan 10sec bekeken = 12.976x



213.333

## TOTAAL BEKEKEN VIDEO'S

65.093

On demand lezingen

88.647

YouTube video's

33.579

Facebookvideo's

1.028

LEZINGEN IN HET ARCHIEF



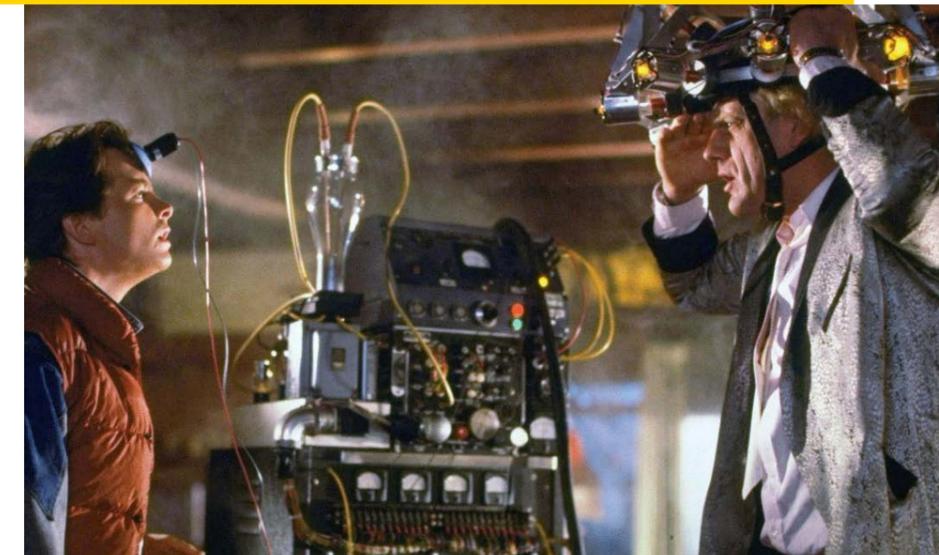
# Breaking Beta

Is it possible to travel through time and space? How does our brain store memories? Where did all the antimatter go after the Big Bang? And will we ever happily marry a robot? Four UU professors shared their vision on some of the most mind-blowing questions in science.

Short reads



## The test of time



Will we ever be able to visit past or future generations? According to theoretical physicist prof. dr. [Stefan Vandoren](#) (UU) it is at least theoretically possible to travel to the future. For that, we have to thank Einstein and his groundbreaking theory of relativity. One of its basic premises is that motion through space alters the flow of time. For

objects that move, time passes slower compared to objects that don't. So if we were to send a group of people on a high speed trip around earth, they would come back younger than the people left behind. This is all relative, of course, since both of the groups would think they have aged normally. Although travelling to the past seems theoretically possible as well,

it confronts us with a logical paradox: what if you travel back in time and kill your parents? This means that you would exist without having ever been born.

Watch the entire lecture [here](#).

## Memoires of the mind



**H**ow does our brain store memories and how does it make new ones? To answer these questions, neurobiologist dr. [Corette Wierenga](#) (UU) uses the example of ‘the man with no memory’, an American man suffering from epilepsy, who lost his short-term memory after a brain surgery. To

treat the symptoms of his illness, doctors removed large parts of his hippocampus. Afterwards, however, it turned out that he had lost his ability to remember new facts or experiences. He only remembered things that had happened long before the surgery. The case was crucial for the development of theories about the human brain, showing that different areas are involved in the processing and storing of our memories. Most information is first stored in the hippocampus, after which it is transferred to the cortex to become long-term memories. In this ‘cleaning process’ the brain creates space for new experiences to be stored.

Watch the entire lecture [here](#).

## Antimatter: the mystery remains



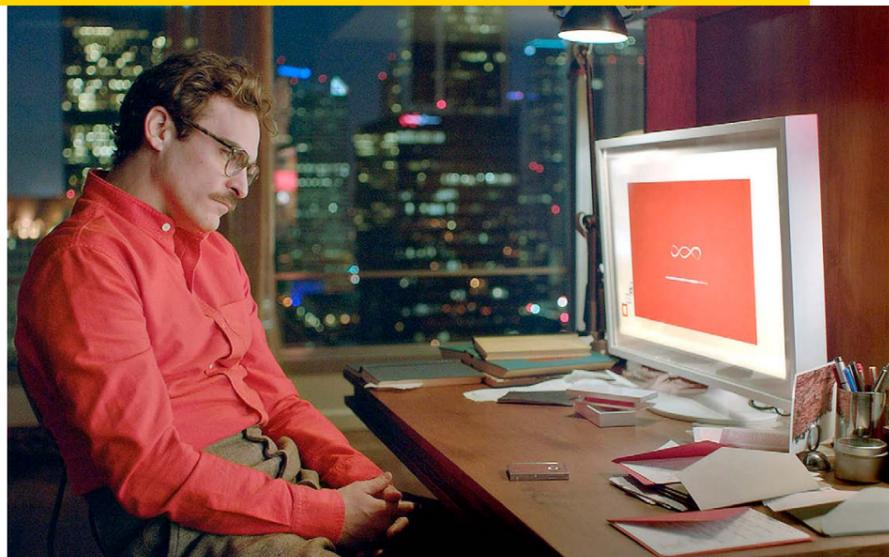
**A**ntimatter plays a key role in many science-fiction scenarios. It is used to travel faster than light, to make the ultimate bomb or generate an enormous amount of energy. In reality, however, scientists are only starting to comprehend the nature of the universe’s most mysterious particle. They wonder why there is hardly any antimatter found in the universe,

while in theory, every particle was created alongside an anti-particle. Physicist prof. dr. [Thomas Peitzmann](#) (UU) works at CERN, where they try to solve this mystery, using a powerful particle accelerator. Finding the answer wouldn’t clear the way for super fuel or mega bombs. Peitzmann: “Antimatter is very hard to produce. It can never be a solution for our general energy

problem. You always need more energy to produce the anti-matter than you gain from it. Thereby, antimatter is very hard to store, you need huge machines and installations to store a very small part.”

Watch the entire lecture [here](#).

## Love at first beep



**R**obots are quickly becoming part of our daily lives. They vacuum clean our houses and function as virtual personal assistants. Are we ready to take this relationship to the next level? Computer scientist dr. **Zerrin Yumak** (UU) doubts it. In order to have real socio-emotional relationships with robots, their behavior should be credible: they need to be able to express and perceive emotions, use natural ways of communication, and use certain gestures. Although robots can detect primary emotions, it is hard for them to understand the context of

emotions, for example whether a smile is a sign of happiness, irony or awkwardness. Also, in order to build a computational model that gives robots the possibility to 'love someone', you would need to know what love exactly is. Yumak: "In order to build computers that have their own personality, emotions, motivations, interests and love, we really need major breakthroughs in different areas."

Watch the entire lecture [here](#).



# Religie in de 21<sup>ste</sup> eeuw

*In de serie 'Heilige Huisjes' spraken religiewetenschappers dr. Ernst van den Hemel, prof. dr. Birgit Meyer en godsdienstpsycholoog dr. Elpine de Boer over het wat, hoe en waarom van religie in de wereld van nu.*

Heilige Huisjes

Religie

Maatschappij

“Het Nederlandse zelfbeeld is gebouwd op een mythe,” stelt religiewetenschapper Van den Hemel (UU). We zien Nederland als individualistisch, tolerant en vrij. Religie, dat is iets waarvan we ons in de jaren '60 met de ontzuiling succesvol van bevrijd hebben. Maar tegelijkertijd grijpen politici terug op onze joods-christelijke wortels in de zoektocht naar een gemeenschappelijk verhaal. Die herwaardering van 'traditionele' religieuze en culturele waarden nam een sprong met de opkomst van het multiculturalismedebat. Van den Hemel: “Vaststaande begrippen staan op z'n kop. Wat ooit werd gezien als het toppunt van secularisatie, wordt nu gezien als onderdeel van de joods-christelijke cultuur.” Dat diezelfde culturele, religieuze waarden ooit vrouwen beletten in bikini naar het strand te gaan, ertoe leidden dat homo's niet op straat konden zoenen en vrouwen niet werken, wordt daarbij maar eventjes vergeten.

Lang werd gedacht dat religie onder invloed van modernisering en globalisering zou verdwijnen. Het tegendeel blijkt waar. Wereldwijd is meer dan 80% van de bevolking religieus en dit percentage neemt alleen maar toe. In Nederland gaan we misschien minder naar de kerk, toch gelooft tweederde van de Nederlanders wel dat er 'iets' is. Wat is de rol van religie in de wereld van vandaag?

## “Religie is niet per se een keurslijf, net zoals secularisme niet per se vrijheid betekent.”

Dr. Ernst van den Hemel

Tegelijk wordt de islam neergezet als essentialistisch en statisch, alsof religie niet op verschillende manieren beleefd en gepraktiseerd kan worden, of kan veranderen door de tijd heen. Vrijheid is in Nederland het hoogste goed, en religie wordt gezien als een keurslijf. Maar, merkt Van den Hemel op, als je alleen ‘vrij’ bent wanneer je een spijkerbroek draagt, met veel mensen naar bed gaat en geen religie hebt, wat betekent die vrijheid dan nog? Religie is niet per se een keurslijf, net zoals secularisme niet per se vrijheid betekent. Je kunt beter kijken naar hoe mensen geloven, en wat geloof voor mensen betekent.

### RELIGIE ALS HANDELING

Om echt inzicht te krijgen in wat religie voor mensen betekent, is een nieuwe manier van kijken nodig, stelt ook religiewetenschapper prof. dr. Birgit Meyer (UU). Wetenschappers hebben te lang naar religie gekeken met een protestantse blik. Een blik die vooral gericht is op het geschreven woord, waardoor de grote diversiteit aan religieuze praktijken onderbelicht bleef. Meyer: “Dat begint al bij de vraag ‘Wat geloof je?’: die gaat uit van een protestantse opvatting van religie waarin geloof nogal belangrijk is. Maar er is geen noodzakelijke link tussen geloof en religie. Religie behelst meer dan louter geloven.” Meyer gebruikt haar eigen onderzoek bij het Ewe-volk in Ghana als

voorbeeld. Het Ewe-woord dat het dichtst bij ‘religie’ komt is ‘subosubo’, wat zoiets betekent als ‘je doet aan handelingen’, of ‘je vereert iets’. Religie is daar dus niet een kwestie van geloven, maar een activiteit, iets wat je doet. Meyer: “Religie gaat daar over het hier en nu, over het welzijn van mensen. Het is het brengen van offers, het weren van kwade geesten en onreinheid.” Meyer ziet religie als een bemiddelingspraktijk, een manier om een brug te slaan naar dat wat als goddelijk wordt gezien. Het is een medium om een andere werkelijkheid, die niet direct tastbaar of zichtbaar is, bereikbaar en ervaarbaar te maken. Meyer: “De mens is een schepper, en actieve gebruiker van het medium religie.”

**“De mens is een schepper, en actieve gebruiker van het medium religie.”**

Prof. dr. Birgit Meyer

Om de beoefening van religie te kunnen vatten is het bestuderen van een heilig schrift dus niet genoeg. Binnen de religiewetenschap komt steeds meer aandacht voor de materiële dimensie van religie. Objecten, beelden, klanken, voedsel, rituelen: allemaal vertellen ze iets over hoe mensen religie beleven. Stijl is niet een oppervlakkig kenmerk van religie, maar een vormende factor,

die een religieuze wereld oproept en in stand houdt. Een minialtaar inrichten in je huis, vijf keer per dag bidden, of het ophangen van een poster van Jezus: het zijn allemaal manieren waarop religie wordt geleefd.

### DE AANTREKKINGSKRACHT VAN RELIGIE

Anders dan Meyer, die kijkt naar religie als handeling en de materiële dimensie van religie benadrukt, kijkt godsdienstpsycholoog dr. Elpine de Boer (LU) naar de waarde die mensen hechten aan religie in hun persoonlijke leven. Religie vervult vaak een sociale rol. Voor mensen die verbonden zijn aan een religieuze gemeenschap is hun dagelijks leven sterk verweven met de gemeenschap; ze geven aan dat ze hechte contacten hebben binnen de gemeenschap (‘een soort familie’). Ze genieten van de gezamenlijke activiteiten en ervaren een gevoel van verbondenheid. Ouderen die zich bezighouden met spiritualiteit en zingeving, ervaren een hogere kwaliteit van leven en hebben meer vertrouwen in de toekomst na een medische ingreep. Waar begint religie en waar houdt het op? Het gaat om het zoeken en vinden van transcendentie en zingeving, aldus De Boer. Die zingeving kan volgens haar

breed worden geïnterpreteerd, en is ook niet universeel. De Boer: “In Duitsland werden ‘atheïsten’ onderzocht en heb je bijvoorbeeld een groep atheïsten die bij ons wellicht in de categorie ‘spiritueel’ zouden vallen, doordat ze een grote verbondenheid voelen met de natuur of mensen om hen heen.” De groep ‘niet-gelovigen’ is op dit moment vooral een containerbegrip, waarbinnen mensen op veel verschillende manieren zin geven aan hun leven. Onderzoek naar hoe ze dat precies doen, staat nog in de kinderschoenen.

### MEER WETEN?

Kijk de lezingen uit de serie [Heilige Huisjes terug](#).



Van wetenschap genieten met een biertje in de hand? Dat kan bij het **Science Café Utrecht** in muziekpaleis *TivoliVredenburg*. Ook het afgelopen seizoen gingen Mustafa Marghadi en Sofie van den Enk weer in gesprek met wetenschappers uit alle hoeken. Over geluk, muziek en kicks.

Short reads



## Geluk: daar zit een geurtje aan



**W**at is geluk? En hoe kunnen we het meten? Volgens filosoof dr. Naomi Steenbergen geloofden de stoïcijnen dat geluk alleen kan voortkomen uit dingen waar je zelf invloed op hebt. Je vindt het niet in geld, kleding of een auto, maar in jezelf. Toch zal niet iedereen het daar mee eens zijn. Historicus en econoom prof. dr. Jan Luiten van Zanden

ontwikkelde een index met daarin verschillende factoren die van invloed kunnen zijn op het geluksgevoel van mensen, zoals gezondheid en veiligheid. Daaruit blijkt dat geluk wel degelijk van buitenaf versterkt kan worden. Ook geur speelt een rol bij ons geluksgevoel. Psycholoog dr. Jasper de Groot ontdekte dat we blij kunnen worden van andermans zweet. Onderzoek

# Science Café Utrecht

naar dierengeluk is een stuk lastiger, omdat ze zich niet in woorden kunnen uitdrukken. Gedragsbioloog dr. [Claudia Vinke](#) kijkt daarom vooral naar omgeving. Kan het dier er zijn

gedragsbehoeften vervullen zonder stress, dan spreken we van een gelukkig dier.

Het Science Café over geluk luister je [hier](#) terug.

## De kracht van muziek



**V**an Mozart tot Adele: muziek bespeelt onze gevoelens. Toch is dat een te beperkte opvatting van de kracht van muziek. Zo is filmmuziek er zeker niet alleen voor het aanzwengelen van emoties, stelt musicoloog prof. dr. [Emile Wennekes](#), maar ook om de

film in tijd en plaats te situeren of om in- en uit te zoomen op personages. Volgens literatuurwetenschapper prof. dr. [Kiene Brillenburg Wurth](#) kan muziek toehoorders ook overweldigen. Dat noemde 18e en 19e-eeuwse filosofen 'het sublieme'. Denk maar aan al die gigantische

dancefestivals waar duizenden bezoekers tegelijk meedeinen op de beat. Musicoloog dr. [Harm Langenkamp](#) onderzocht de politieke dimensie van muziek. Tijdens de Koude Oorlog ondersteunde de Amerikaanse geheime dienst optredens van Amerikaanse artiesten om hun invloedssfeer te vergroten. Die politieke dimensie zien we nog explicieter in protestsongs, stelt mediawetenschapper dr. [Dan Hassler-Forest](#). Maar ook in nummers die ogenschijnlijk nergens over gaan: ook zij dragen bepaalde ideeën in zich die politiek relevant kunnen zijn.

Het Science Café over muziek kijk je [hier](#) terug.

## Alles voor de kick



**O**f je het nu haalt uit extreme sporten of een beetje 'drank & drugs', kicks zijn voor velen aantrekkelijk. Om de rol van kicks in onze maatschappij te duiden, verwijst gamewetenschapper dr. [René Glas](#) naar de speltheorie van de Franse filosoof Caillois. *Thrill-seeking behavior*, zoals bungeejumpen, typeerde hij als *illinx*: fysieke ervaringen die je lichaam even op het verkeerde been zet. Sensatiedrang lijkt bij jongeren in grotere mate

aanwezig dan bij volwassenen. Volgens sociaal wetenschapper dr. [Margot Peeters](#) speelt risicogedrag een belangrijke rol in de ontwikkeling van jongeren. Ze tasten hun grenzen af, gaan soms te ver, bijvoorbeeld door te veel te drinken, maar leren zo wel. Neurobioloog dr. [Heidi Lesscher](#) onderzoekt de neurologische verklaringen van risicogedrag. Bij het gebruik van drugs komen dopamine en endorfine vrij die ons het kickgevoel geven. Een soort neurologisch

beloningssysteem waar de één gevoeliger is voor de ander. Ook zij zegt: een beetje uitproberen in je jonge jaren helpt tegen latere verslaving.

Het Science Café over kicks luister je [hier](#) terug.

---

# Sneak preview

*Benieuwd naar wat Studium Generale volgend seizoen voor je in petto heeft? Hou onze website dan goed in de gaten! Voor wie niet kan wachten, zijn hier alvast een paar vragen die sowieso aan bod zullen komen.*

IS ONS BREIN WEL IN STAAT  
TOT DUURZAAM GEDRAG?

WIE BEPAALT WAT  
GOEDE SMAAK  
IS?

WHY ARE YOUNG, FIT  
AND BEAUTIFUL BODIES  
THE NORM?

KUN JE OVERLEVEN  
ZONDER VRIENDEN?

HOE KUN JE VAN  
MUIZEN LEREN OVER DE  
GEZONDHEID VAN MENSEN?

# Studium Generale

2016

